

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

імені ДМИТРА МОТОРНОГО

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки

Кафедра менеджменту та публічного адміністрування

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

Галузь знань – 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

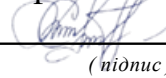
Г.В.Ортіна

(ініціали та прізвище)

«9» _лютого_ 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри освітньо-
професійної програми

С.Р.Плотніченко

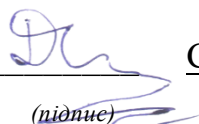
(ініціали та прізвище)

«9» _лютого_ 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему *«ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ*
ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ: МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ»

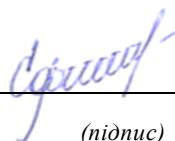
Здобувач вищої освіти:

Симоненко Даніл Олексійович

(ПІБ здобувача)

Науковий керівник:

к.н.держ.упр., доц. Єфіменко Л.М

(учене звання, науковий ступінь, ПІБ)

Запоріжжя, 2026 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

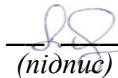
імені ДМИТРА МОТОРНОГО

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки
 Кафедра менеджменту та публічного адміністрування

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»
 Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»
 Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
 освітньо-професійної програми
 «Публічне управління та
 адміністрування»

Г. В. ОРТИНА

(підпис) (ініціали та прізвище)

«_24_» листопада_2025__р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
 менеджменту та публічного
 адміністрування

С. Р. ПЛОТНИЧЕНКО

(підпис) (ініціали та прізвище)

«_24_» листопада_2025__р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи
 здобувача вищої освіти
Симоненка Даніла Олексійовича

1. Тема кваліфікаційної магістерської роботи:

«ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я
НАСЕЛЕННЯ: МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

науковий керівник роботи к.н.держ.упр., доц. Єфіменко Л.М.

затверджені наказом ректора університету від «24» листопада 2025 року № 605 - 3

2. Строк подання кваліфікаційної магістерської роботи «02» лютого 2026 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної магістерської роботи: відповідні закони України, Конституція України, укази Президента України, постанови Верховної Ради України, програмні документи державних органів, монографії та статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст кваліфікаційної магістерської роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

- 1) Розглянути теоретико-методологічні засади публічної політики у сфері здоров'я населення
- 2) Проаналізувати механізми реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення
- 3) Запропонувати напрями вдосконалення публічної політики у сфері здоров'я в контексті сталого розвитку

6. Дата видачі завдання «24» листопада 2025 р.

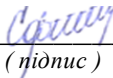
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів	Відмітка про виконання
1	Затвердження плану роботи	28.11.2025	виконано
2	Розділ 1 Теоретико-методологічні засади публічної політики у сфері здоров'я населення	12.12.2025	виконано
3	Розділ 2 Механізми реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення	30.12.2025	виконано
4	Розділ 3 Напрями вдосконалення публічної політики у сфері здоров'я в контексті сталого розвитку	26.01.2026	виконано
5	Перевірка на плагіат	02.02.2026	виконано
6	Попередній захист роботи на кафедрі	09.02.2026	виконано

Здобувач вищої освіти

 (підпис)

Д.О.Симоненко
 (ініціали та прізвище)
Керівник кваліфікаційної
магістерської роботи

 (підпис)

Л.М.Єфіменко
 (ініціали та прізвище)

Рішення комісії про попередній захист кваліфікаційної роботи від «09» лютого 2026 року
до захисту допущен

Члени комісії:

 1. _____ Ортіна Г.В., д.н.держ.упр., проф. _____
 (прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

 2. _____ Єфіменко Л.М., к.н.держ.упр., доц. _____
 (прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

 2. _____ Вороніна Ю.Є., к.н.держ.упр., доц. _____
 (прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

 3. _____ Горбова Н.А., к.п.н., доц. _____
 (прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

Допустити до захисту

 Завідувач кафедри менеджменту та публічного адміністрування
 _____ С.Р. ПЛОТНІЧЕНКО « 09 » лютого 2026 р.
 (підпис) (ініціали та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	8
1.1 Сутність та зміст публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення	8
1.2 Здоров'я населення як пріоритет публічного управління та складова національної безпеки	13
1.3 Цілі сталого розвитку ООН у сфері охорони здоров'я: управлінський вимір.....	16
РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	23
2.1 Нормативно-правовий механізм реалізації публічної політики у сфері здоров'я.....	23
2.2 Інституційний та організаційний механізми реалізації цілей сталого розвитку у сфері охорони здоров'я	28
2.3 Організаційно-економічний та фінансовий механізм реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення.....	32
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	39
3.1. Оцінка ефективності реалізації цілей сталого розвитку у сфері здоров'я населення в Україні.....	39
3.2. Зарубіжний досвід реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення	47
3.3. Напрями вдосконалення публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення в Україні в контексті сталого розвитку	52
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах глобалізації, демографічних змін, зростання соціально-економічних ризиків та трансформації систем публічного управління питання забезпечення здоров'я населення набуває статусу одного з ключових пріоритетів державної політики. Здоров'я населення є не лише важливою соціальною цінністю, а й стратегічним ресурсом сталого розвитку, чинником національної безпеки та конкурентоспроможності держави.

Особливої актуальності проблема набуває в контексті реалізації Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року, зокрема Цілі 3 «Міцне здоров'я і благополуччя», яка передбачає забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту для всіх верств населення. Для України досягнення зазначених цілей ускладнюється системними викликами, серед яких трансформація системи охорони здоров'я, фінансові обмеження, регіональна нерівність доступу до медичних послуг, наслідки пандемій та воєнних загроз.

Важливим контекстом реалізації публічної політики у сфері здоров'я є процеси децентралізації, які змінюють роль і функції держави, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів публічного управління. У цих умовах актуалізується потреба у вдосконаленні механізмів реалізації публічної політики, здатних забезпечити ефективне досягнення цілей сталого розвитку у сфері здоров'я населення.

Проблематику ролі держави у формуванні та реалізації публічної політики в умовах децентралізації, а також питання реформування системи охорони здоров'я та забезпечення сталого розвитку розглянуто у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Теоретичні засади публічного управління та публічної політики досліджували В. Бакуменко, Ю. Ковбасюк, Н. Нижник, В. Луговий, О. Оболенський, Г. Атаманчук. Питання децентралізації публічної влади, трансформації ролі держави та розвитку місцевого самоврядування висвітлено у наукових працях В. Борденюка, А.

Ткачука, І. Луніної, О. Сушинського.

Водночас, попри значну кількість наукових публікацій, недостатньо систематизованими залишаються питання комплексного аналізу механізмів реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення саме в контексті досягнення цілей сталого розвитку, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою дослідження є аналіз публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення та обґрунтування напрямів удосконалення механізмів реалізації цілей сталого розвитку в Україні.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити сутність та зміст публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення;
- проаналізувати здоров'я населення як пріоритет публічного управління та чинник національної безпеки;
- дослідити цілі сталого розвитку у сфері здоров'я та їх взаємозв'язок з іншими ЦСР;
- охарактеризувати нормативно-правовий, інституційний та фінансово-економічний механізми реалізації публічної політики у сфері здоров'я;
- оцінити ефективність реалізації ЦСР у сфері здоров'я населення в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення;
- розробити авторські напрями та модель удосконалення публічної політики у сфері здоров'я в контексті сталого розвитку.

Об'єктом дослідження є публічна політика у сфері забезпечення здоров'я населення.

Предметом дослідження є механізми реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення в контексті досягнення цілей сталого розвитку.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи складають загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема: аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів до визначення публічної політики у сфері здоров'я; системний та структурно-функціональний методи – для дослідження механізмів реалізації публічної політики; порівняльний аналіз – для вивчення зарубіжного досвіду; статистичні методи – для оцінки показників реалізації цілей сталого розвитку; графічний та табличний методи – для наочного представлення результатів дослідження; узагальнення та моделювання – для розроблення авторської моделі вдосконалення публічної політики.

У ході дослідження: уточнено теоретичні засади публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення; систематизовано механізми реалізації публічної політики в умовах децентралізації; здійснено оцінку ефективності реалізації цілей сталого розвитку у сфері здоров'я населення в Україні; узагальнено зарубіжний досвід та визначено можливості його адаптації; запропоновано авторську модель та напрями вдосконалення публічної політики у сфері здоров'я в контексті сталого розвитку.

Інформаційною базою дослідження стали закони України, підзаконні нормативно-правові акти, державні стратегії та програми у сфері охорони здоров'я, матеріали Організації Об'єднаних Націй, Всесвітньої організації охорони здоров'я, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні звіти міжнародних організацій, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених.

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи відповідає вимогам, встановленим для магістерських кваліфікаційних робіт ТДАТУ.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено комплексне дослідження публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення в контексті реалізації цілей сталого розвитку, що дозволило теоретично узагальнити та науково обґрунтувати напрями вдосконалення механізмів її реалізації в Україні.

У ході дослідження розкрито сутність і зміст публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення як складової публічного управління, що реалізується через взаємодію держави, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та приватного сектору. Обґрунтовано, що здоров'я населення є не лише соціальною цінністю, а й стратегічним ресурсом сталого розвитку та чинником національної безпеки держави.

Проаналізовано здоров'я населення як пріоритет публічного управління в умовах децентралізації, що супроводжується перерозподілом управлінських повноважень, відповідальності та ресурсів між різними рівнями влади. Встановлено, що ефективна реалізація публічної політики у сфері здоров'я потребує міжсекторальної взаємодії, інституційної спроможності органів публічної влади та активної участі територіальних громад.

У роботі досліджено цілі сталого розвитку у сфері здоров'я, зокрема ЦСР 3, та визначено їх взаємозв'язок з іншими ЦСР соціального, економічного та екологічного спрямування. Доведено, що досягнення ЦСР 3 можливе лише за умови інтегрованого підходу до формування та реалізації державної політики, орієнтованої на людину та якість життя.

Здійснено аналіз механізмів реалізації публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення, зокрема нормативно-правового, інституційного, фінансово-економічного та комунікаційного механізмів. Виявлено, що наявність розгалуженої нормативної та інституційної бази не завжди забезпечує досягнення поставлених цілей без належного фінансового забезпечення, ефективної координації та сучасних управлінських інструментів, зокрема цифрових.

Оцінка ефективності реалізації цілей сталого розвитку у сфері здоров'я населення в Україні засвідчила нерівномірність досягнення запланованих індикаторів, що зумовлено фінансовими обмеженнями, регіональною диференціацією, кадровими проблемами та викликами кризового характеру. У зв'язку з цим запропоновано авторську систему індикаторів оцінки ефективності публічної політики у сфері здоров'я, адаптовану до національних умов.

Узагальнення зарубіжного досвіду (Франції, Швеції, Німеччини, Південної Кореї) дозволило визначити ключові управлінські підходи, які забезпечують результативність державної політики у сфері здоров'я, зокрема стратегічне державне лідерство, фінансову солідарність, децентралізоване управління, цифровізацію та розвиток партнерств. Обґрунтовано можливість їх адаптації в Україні з урахуванням національних особливостей.

На основі проведеного дослідження сформульовано авторські напрями вдосконалення публічної політики у сфері забезпечення здоров'я населення в контексті сталого розвитку, що охоплюють удосконалення стратегічного планування, посилення фінансово-економічних механізмів, розвиток інституційної спроможності, цифровізацію системи охорони здоров'я та комунікаційної політики. Розроблено авторську модель вдосконалення публічної політики у сфері здоров'я, яка має прикладне значення для органів публічної влади.

Загалом результати магістерської роботи підтверджують, що забезпечення здоров'я населення має розглядатися як ключовий пріоритет публічного управління та необхідна умова сталого розвитку України. Запропоновані теоретичні узагальнення, аналітичні висновки та практичні рекомендації можуть бути використані у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, а також у подальших наукових дослідженнях у сфері публічного управління та адміністрування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
3. Національна стратегія у сфері прав людини : Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
5. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
6. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
7. Про схвалення Концепції розвитку електронної системи охорони здоров'я : розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 № 1671-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2026).
9. Амосов О. Ю., Гавкалова Н. Л. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. Харків : ХНЕУ, 2018. 360 с.
10. Аніщенко М. А. Інноваційний досвід зарубіжних держав з реалізації антикорупційної діяльності в сфері охорони здоров'я // Право та державне управління. 2023. С. 64–70.

11. Бакуменко В. Д. Формування державної політики : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 296 с.
12. Бакуменко В. Д., Попов С. А. Державна політика: аналіз та механізми впровадження : монографія. Київ : НАДУ, 2011. 352 с.
13. Будзин В. Формування та реалізація державної соціально-економічної політики у сфері громадського здоров'я // Наукові праці МАУП. 2023. DOI:10.32689/2523-4625-2023-2(68)-3.
14. Василенко І. А. Державне управління : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 576 с.
15. Гаруст Ю. В. Суб'єкти формування та реалізації політики держави у сфері охорони здоров'я України // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024.
16. Гринюк Р. Ф. Механізми державного регулювання системи охорони здоров'я : монографія. Київ : НАДУ, 2015. 340 с.
17. Грузін Р. П., Чикаренко І. А. Європейський досвід реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я. 2024.
18. Децентралізація влади в Україні: оцінка результатів та перспективи розвитку : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2021. 120 с.
19. Желюк Т. Сучасні підходи до реалізації публічної політики у сфері охорони здоров'я // Вісник економіки. 2019. № 1. С. 37–50.
20. Колісник Л. П. Механізми реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я // Державне управління: теорія та практика. 2019. № 1. С. 45–53.
21. Колодій А. Ф. Публічна політика: теоретичні засади та практичні аспекти реалізації. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 384 с.
22. Князєв В. М. Державне управління: теорія і практика : монографія. Київ : НАДУ, 2010. 400 с.
23. Куйбіда В. С. (ред.). Публічне управління в умовах децентралізації : монографія. Київ : НАДУ, 2017. 432 с.

24. Куйбіда В. С., Беленкова О. Ю., Бобровська О. Ю. Публічне управління та адміністрування : підручник. Київ : НАДУ, 2020. 256 с.
25. Лазор О. Д., Лазор О. Я. Публічна політика у соціальній сфері: теорія і практика. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 312 с.
26. Лібанова Е. М. Людський розвиток в Україні: інституційне та соціально-економічне забезпечення : монографія. Київ : НАН України, 2014. 412 с.
27. Лобас В. Роль державної політики у забезпеченні доступності медичних послуг в Україні // *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2025. DOI:10.32782/cuj-2025-3-7.
28. Михайленко П. М., Скалецький Ю. М., Протас С. В. Інформаційні та інституційні ресурси формування державної політики у сфері охорони здоров'я // *Вісник соціальної гігієни*. 2021. № 2. С. 62–68.
29. Нижник Н. Р., Машков О. А. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади. Київ : НАДУ, 2002. 312 с.
30. Оболенський О. Ю. Публічне управління: теорія та практика : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2011. 304 с.
31. Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ : Основи, 2002. 750 с.
32. Цілі сталого розвитку: Україна : національна доповідь 2020. Київ : Міністерство економіки України, 2020. 176 с.
33. Шевченко М. М. Нормативно-правове забезпечення публічної політики у сфері охорони здоров'я // *Публічне адміністрування: теорія та практика*. – 2020. – № 2. – С. 88–96.
34. Шевчук Р. В. Аналіз зарубіжного досвіду публічного управління у сфері охорони здоров'я // *Публічне урядування*. 2022. № 4(32)
35. Anell A., Glenngård A. H., Merkur S. Sweden: Health system review. *Health Systems in Transition*. 2019. Vol. 21, No. 3. 181 p.

36. Blank R. H., Burau V. Comparative Health Policy. London : Palgrave Macmillan, 2017. 320 p.
37. Busse R., Blümel M. Germany: Health system review. Health Systems in Transition. 2020. Vol. 22, No. 6. 272 p.
38. Chevreur K. et al. France: Health system review. Health Systems in Transition. 2021. Vol. 23, No. 3. 300 p.
39. European Commission. State of Health in the EU: Companion Report 2023. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2023. 148 p.
40. Marmot M. The Health Gap: The Challenge of an Unequal World. London : Bloomsbury, 2015. 400 p.
41. OECD. Government at a Glance 2023. Paris : OECD Publishing, 2023. 220 p.
42. OECD. Health at a Glance 2023: OECD Indicators. Paris : OECD Publishing, 2023. 250 p.
43. OECD. Korea's Health Care System: Performance and Policy Challenges. Paris : OECD Publishing, 2022. 210 p.
44. Rosenau P. V. Public-Private Policy Partnerships. Cambridge : MIT Press, 2000. 300 p.
45. Saltman R. B., Busse R., Figueras J. Social Health Insurance Systems in Western Europe. Maidenhead : Open University Press, 2004. 312 p.
46. Sustainable Development Goals Report 2023. New York : United Nations, 2023. 64 p.
47. Sustainable Development Report 2023. Cambridge : Cambridge University Press, 2023. 400 p.
48. United Nations. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. New York : UN, 2015. 41 p.
49. World Bank. World Development Indicators 2024. URL: <https://data.worldbank.org> (дата звернення: 25.01.2026).

50. World Health Organization. Global strategy on digital health 2020–2025. Geneva : WHO, 2021. 60 p.

51. World Health Organization. Health in All Policies (HiAP) Framework for Country Action. Geneva : WHO, 2014. URL: <https://www.who.int> (дата звернення: 25.01.2026).

52. World Health Organization. Primary Health Care on the Road to Universal Health Coverage: 2019 Monitoring Report. Geneva : WHO, 2019. 161 p.

53. World Health Organization. World Health Statistics 2023: Monitoring Health for the SDGs. Geneva : WHO, 2023. 120 p.